

'Studeren zonder ChatGPT, daarna verstandiger werken met AI'

Vrije Tribune KNACK 15 april 2024

'Als we willen dat onze studenten generatieve AI competent en verantwoord zullen kunnen gebruiken op de werkvloer, dan zullen een gedegen domeinkennis, goede taalvaardigheid en grondige kennis van de wetenschappelijke methode nog steeds de basisuitrusting van de master moeten blijven', schrijven AI-specialisten Paul Van Eecke, Katrien Beuls en Tim Brys

VUB collega's en filosofen Gustaaf Cornelis en Marijke Van Vlasselaer schreven onlangs [de post-mortem van de masterproef](#). De aanleiding was de aankondiging van Rik Van de Walle, rector van UGent, dat studenten vanaf volgend academiejaar generatieve AI zullen mogen gebruiken bij hun eindwerk. Onze collega's verwierpen dat als "een nostalgische reflex". Vasthouden aan deze verouderde vorm van examineren zou geen zin hebben: wat evalueer je nog als studenten de vereiste niveaus van de Vlaamse Kwalificatiestructuur kunnen halen zonder zelf over de nodige vaardigheden te beschikken? Want generatieve AI wordt verondersteld elk aspect van de onderzoekscyclus te kunnen en zullen vervangen.

Dat laatste vereist toch enige nuance. Generatieve AI-systemen zoals ChatGPT kunnen teksten produceren die soms niet te onderscheiden zijn van door mensen geschreven teksten, maar hebben moeite om op een betrouwbare manier logische en pragmatische denkprocessen te imiteren. En die denkprocessen zijn toch wel essentieel voor onderzoek. Maar laat ons ervan uitgaan dat generatieve AI toch belangrijke elementen van het onderzoeksproces kan vervangen. Dan nog hoeft dat ons niet voor een voldongen feit te stellen. Waarom is het onmogelijk om het gebruik van die technologie bij de masterproef in te perken, zoals Van de Walle beweert? Het ongeoorloofde gebruik van generatieve AI door de onvermijdelijke valsspelers zou moeilijk detecteerbaar zijn. Maar de detectiemethodes worden steeds accurater, net zoals bij plagiaat. En welke student zal het risico nemen om door fraude hun diploma te verliezen, eventueel zelfs jaren na datum?

Laat ons echter Van de Walle's argument voor waar aannemen en veronderstellen dat het niet haalbaar is om het gebruik van generatieve AI te verbieden. Dan moeten we inderdaad dat gebruik toelaten (Van de Walle) of de masterproef afschaffen (Cornelis en Van Vlasselaer). Vier filosofen van de UGent argumenteerden al dat Van de Walle er niet mag van uitgaan dat generatieve AI toelaten sowieso neerkomt op een vooruitgang voor het onderwijs. In hun discipline, net als in vele andere, zijn "schriftelijke argumentatie doorgronden, verwerken,

produceren en interpreteren" cruciale vaardigheden. Die aan ChatGPT uitbesteden zal er de facto voor zorgen dat studenten de vooropgestelde competenties niet meer zullen verwerven. Over deze competenties valt niet te onderhandelen. Ze zijn cruciaal in een academische opleiding. Als het gebruik van generatieve AI in de praktijk niet aan banden gelegd kan worden, lijkt het dus dat de masterproef aan vervanging toe is.

De masterproef

De masterproef was tot voor kort het sluitstuk van een lang educatief curriculum, waarin een reeks vaardigheden en inzichten geleidelijk aan bij studenten opgebouwd werden. In de eerste stadia daarvan - in de lagere school - worden vaardigheden aangeleerd waarvoor er tegenwoordig tools bestaan die ze beter of efficiënter kunnen uitvoeren. Zo leren we bijvoorbeeld nog steeds spellen in de lagere school, ook al bestaan er spellingscontroleprogramma's. Waarom? Omdat spellingscontrole enkel zin heeft als je zelf al kan spellen en een verstaanbare tekst kan schrijven. Hetzelfde met rekenen: we leren nog steeds rekenregels, omdat een rekenmachine enkel nuttig is als je zelf over het nodige wiskundige inzicht beschikt. Die tools kunnen ons helpen om fouten te voorkomen en ons werk efficiënter te maken. Maar als we de output van deze tools niet kunnen interpreteren, zijn ze volkomen nutteloos.

Dat is niet anders met generatieve AI op het masterniveau. Bij een masteropleiding wordt van een student verwacht om vat te krijgen op de vakliteratuur, onderzoeksvaardigheden te verwerven, kritisch denken te ontwikkelen, enzovoort. Enkel iemand die deze vaardigheden al in aanzienlijke mate heeft verworven kan generatieve AI op een verantwoorde manier gebruiken op het niveau dat van een master verwacht wordt. Hoe kan die persoon anders interpreteren wat het AI-systeem produceert? Een leek kan niet inschatten of de gegenereerde informatie juist is. Een onbekwame schrijver kan de kwaliteit van de geleverde tekst niet beoordelen, laat staan verbeteren.

Van de Walle stelde over studenten: "Het werkveld verwacht dat we hen met de nodige kennis afleveren. Generatieve AI kunnen gebruiken, hoort daarbij." Dat klopt. Maar als we willen dat onze studenten generatieve AI competent en verantwoord zullen kunnen gebruiken op de werkvloer, dan zullen een gedegen domeinkennis, goede taalvaardigheid en grondige kennis van de wetenschappelijke methode nog steeds de basisuitrusting van de master moeten blijven. Dat zal een hernieuwde discipline en een aanzienlijk doorzettingsvermogen vereisen. De shortcuts en afleiding van de generatieve AI zullen even genegeerd moeten worden met het hogere doel voor ogen: niet een paar vakjes aanvinken in de opleiding, maar gevormd worden tot een bekwame expert in het gekozen vakdomein.

En als de masterproef daarvoor op de schop moet, dan zijn er gelukkig alternatieven. Door het jaar heen evalueren zoals Cornelis en Van Vlasselaer voorstellen. Of eindexamens, die

over heel de opleiding heen evalueren. Hoe dan ook, generatieve AI mag niet het einde betekenen van het doel om studenten breed wetenschappelijk en onafhankelijk van een specifieke tool te vormen.

Paul Van Eecke is professor aan het VUB AI-Lab

Katrien Beuls is professor aan de UNamur

Tim Brys is doctor in AI en werkzaam aan het VUB AI-Lab